

Statut szkolny – jaki jest okej?

Cel: zwiększenie wiedzy z zakresu praw ucznia, podkreślenie najczęściej popełnianych błędów przy konstruowaniu zapisów statutu szkolnego.

Statuty szkolne powinny określać nie tylko obowiązki, ale i prawa osób uczniowskich, zachowując przy tym zgodność z przepisami prawa. Niestety, często zawierają one wadliwe zapisy, które ograniczają wolność i komfort młodych ludzi. Do błędów, które najczęściej pojawiają się przy konstruowaniu statutów, należą:

- **Zakaz wyjścia do toalety w trakcie lekcji.** Często taka potrzeba wynika z faktu, iż ze względu na ograniczoną ilość łazienek szkolnych nie wszyscy mogą z nich skorzystać podczas przerw. Możliwość wyjścia do toalety jest jedną z podstawowych potrzeb fizjologicznych, zakazywanie jej narusza godność osobistą osób uczniowskich. Zazwyczaj obawę nauczyciela budzi odpowiedzialność w przypadku, gdyby jego podopiecznemu przydarzyło się coś poza klasą w trakcie lekcji. W tej sytuacji ważniejszy jest nadzór nad pozostałymi uczniami w sali, a nauczycielowi nie można zarzucić niedopełnienia obowiązków, jeżeli postępuje zgodnie z prawem, szanując godność osobistą podopiecznego.
- **Regulowanie wyglądu uczniów.** Statut szkoły nie może określać wyglądu osób uczniowskich tj. koloru włosów, koloru i długości paznokci, kolczyków, makijażu, tatuaży. Może natomiast określić ubiór wymagany na terenie placówki, należy jednak używać precyzyjnych określeń. „Elegancki” czy „schludny” to sformułowania, które przez każdego mogą być rozumiane inaczej i w konsekwencji prowadzić do nakładania niezastużonych kar.
- **Zakaz picia wody podczas zajęć** – szkoła powinna zachęcać do dbania o własne potrzeby, w tym także te najbardziej podstawowe jak zaspokojenie pragnienia. Odpowiednie nawodnienie wpływa na koncentrację, przyczyniając się do polepszenia wyników w nauce.
- **Uzależnianie zakończenia lekcji od decyzji nauczyciela.** Dzwonek sygnalizuje przerwę, a osoby uczniowskie mają prawo do wykorzystania jej w całości na odpoczynek.

- **Brak doprecyzowania zakresu zadań nauczycieli** – przykładowymi zapisami, jakie powinny znaleźć się w statucie szkolnym, są: „dbałość o bezpieczeństwo uczniów i higieniczne warunki nauki” czy „planowanie pracy wychowawczej w oparciu o program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i **indywidualne** potrzeby uczniów” (w przypadku zakresu zadań wychowawcy).

Stowarzyszenie Umarłych Statutów - pierwsza i największa w Polsce organizacja bezpośrednio broniąca interesów uczniów. Misją Stowarzyszenia jest edukacja w zakresie praw ucznia oraz monitorowanie stanu szkolnictwa. Członkowie organizacji aktywnie udzielają się zarówno w mediach (poradniki, artykuły o zmianach w systemie edukacji), jak i przestrzeni publicznej (warsztaty dla młodzieży). W swojej pracy wspierają także szkoły w transformowaniu statutów szkolnych, które są zgodne z ustawą oświatową oraz aktualnymi potrzebami osób uczniowskich. Przygotowali i wydali wzór „Statutu nieumarłego” – wzorcowego statutu, który można odpowiednio dopasować do uwarunkowań konkretnej szkoły. Do pobrania bezpłatnie ze strony: <https://statut.umarlestatuty.pl/>.

Materiał powstał w ramach projektu CIAŁO WYKLUCZONE – ciałopozytywny projekt antidyskryminacyjny.

Projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG i Funduszy Norweskich w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny.